

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/346
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.1.2024/37
Karar Numarası : 2024/24
Başvuran : Y. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın infaz ve koruma memurlarının tehdit ve baskılarına maruz kaldığı, kendisine rüşvet teklif edildiği ve görüntülü görüşme hakkından yararlanamadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran özetle;

a. Daha önce saldırıya maruz kaldığı gerekçesiyle 3/3/2022 tarihinde savcılığa ifade vermek için beklerken baş memur tarafından şikâyetini geri alması konusunda kendisine baskı yapıldığını, 9/3/2022 tarihinde havalandırmaya çıktığı sırada hazır kuvvet birimi amiri tarafından şikâyetini geri alması konusunda tehdit edilerek kendisine psikolojik baskı yapıldığını ve rüşvet teklif edildiğini, 10/3/2022 tarihinde 11:00 ile 12:00 saatleri arasında baş memurluk odasına alınarak Kurum baş memuru ve hazır kuvvet birim amiri tarafından baskı ve tehdide uğradığını ve rüşvet teklif edildiğini,

b. Eşçinsel olması hasebiyle tekli odada tutulduğunu ve Kurumun tekli odada kalanların görüntülü arama yapamayacağına dair karar aldığını, dolayısıyla 28/2/2022 tarihinden itibaren görüntülü arama hakkından mahrum bırakıldığını iddia etmektedir.

3. Diyarbakır 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın tehdit ve rüşvet iddialarıyla ilgili olarak bir soruşturma başlattıklarını;
b. Soruşturma kapsamında, ilgili personellerin tespit edilerek ifadelerinin alındığını, aynı zamanda görgü tanıklarının da beyanlarının alındığını, başvuruda bahsi geçen mekanların kamera kayıtlarının izlendiğini ve başvuranın iddialarının gerçeği yansıtmadığı ifade edilmiştir.

4. Muhataptan alınan yazılı görüş başvurana iletilmiş ve kendisinden yazılı görüşü talep edilmiştir. Başvuran sunduğu yazılı görüşte özetle; ilgili kişilerin idari soruşturma kapsamında verdikleri ifadelerin gerçeği yansıtmadığını, söz konusu kişilerin Kurum İdaresi tarafından korunduğunu belirterek başvuru dilekçesindeki iddialarını tekrarlamıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Karar türleri” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: “*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun görevleri arasında İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin (i) bendi kapsamında da özgürlüğünden mahrum bırakılanların Kuruma yapmış oldukları başvurular incelenmektedir.

10. Başvuran, savcılığa yaptığı şikayetten vazgeçmesi için farklı tarihlerde infaz ve koruma memurlarının tehdit ve baskılarına maruz kaldığını ve ayrıca kendisine rüşvet teklif edildiğini iddia etmektedir.

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28.09.2015, para. 86). Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de göz önünde bulundurulmalıdır (AYM, *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17.07.2014, para. 80, 81).

12. AİHS'in 3'üncü maddesi, terörle mücadele ve organize suç gibi en zor durumlarda dahi, ilgili şahsın tutumunu dikkate almaksızın, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin suretle yasaklamaktadır. Kötü muamelenin 3'üncü madde kapsamında işkence olarak değerlendirilebilmesi için asgari şiddet düzeyine ulaşması gerekmektedir. Bu asgari düzey, özü itibarıyla göreceli olup, olayın tüm koşullarının değerlendirilmesiyle, yani muamelenin uygulandığı süre, fiziksel ve ruhsal etkileri gibi etkenlere bağlı olarak belirlenir.

13. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yaşağı

kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini de belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12.12.2018, para. 45). Başvurucunun kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir.

14. Başvuranın tehdit edilerek kendisine psikolojik baskı yapıldığı ve rüşvet teklif edildiği iddiaları ile ilgili yapılan incelemede; Kurum İdaresi tarafından bir soruşturma başlatıldığı soruşturma kapsamında ilgili personelin ifadelerinin alındığı C. Ç. isimli infaz ve koruma memurunun verdiği ifadede 3/3/2022 tarihinde başvuranın Savcılığa ifade vermek için beklerken başvuranın kendisine “*tekli odada kalmak istemiyorum, tek başıma canım sıkılıyor, koğuşumu değiştirir misiniz ?*” dediğini ve kendisinin de başvurana oda değişikliği için Kurum İdare ve Gözlem Kuruluna başvurması gerektiğini söylediğini, bunun dışında aralarında herhangi bir konuşma geçmediğini ve başvuranın ifadesini değiştirmesi için kendisine baskı yapıldığı iddiasının gerçeği yansıtmadığını ifade etmiştir. R. K. isimli infaz ve koruma memuru da verdiği ifade de, olayın C. Ç.’in belirttiği şekilde gerçekleştiğini ifade etmiştir.

15. R. K. isimli infaz ve koruma memuru ise verdiği ifade de başvuranın Kurum İdaresine hitaben yazdığı ve koğuş değişikliği talebini içeren dilekçesine istinaden kendisiyle görüşmek için 9/3/2022 tarihinde başvuranın bulunduğu havalandırma alanına gittiğini, başvuranın da mahpus İ. Ç. tarafından rahatsız edildiği, yatağı ve nevresimin eskidiği için değiştirilmesi gerektiği hususlarını belirttiğini; bunun üzerine kendisinin de başvurana koğuş değişikliği için İdare ve Gözlem Kuruluna, yatak ve nevresim talebi için de Ambar Birimine dilekçe yazması gerektiğini söylediğini ifade etmiştir. Söz konusu şahıs, başvuranın baş memurla görüşmek istemesi üzerine 10/3/2022 tarihinde başvuranı baş memurluk odasına götürdüğünü, başvuranın burada baş memurla görüştüğünü ve baş memura koğuşunu değiştirme talebi ile nevresim ve yatağını değiştirme taleplerini ilettiğini, dolayısıyla başvuranın iddia ettiği gibi bir baskı tehdit durumunun olmadığını ifade etmiştir. B. B. isimli infaz ve koruma memuru da verdiği ifade de 10/3/2022 tarihinde gerçekleştiği iddia edilen olaylarla ilgili olarak R. K.’un ifadesinde belirttiği hususları tekrarlamıştır.

16. Olayların geçtiği iddia edilen yerlerin kamera izleme tutanakları incelendiğinde; 3/3/2022 ve 9/3/2022 tarihlerinde başvuranla, ilgili personeller arasında bazı konuşmaların gerçekleştiği ancak ses kayıt özelliği olmadığı için konuşmaların içeriği saptanamamış, 10/3/2022 tarihinde ise başvuranın koğuşundan alınarak baş memur odasına götürüldüğü ve 13 dakika içeride kaldıktan sonra infaz ve koruma memurlarıyla birlikte dışarı çıktığı ve oda içerisinde kamera olmadığı için odada neler konuşulduğu ve kimlerle görüştüğü tespit edilememiştir.

17. Başvuranın ve ilgili personelin ifadeleri ile kamera izleme tutanağı birlikte değerlendirildiğinde; 3/3/2022, 9/3/2022 ve 10/3/2022 tarihlerinde başvuran ile görevli personeller arasında bazı konuşmaların yaşandığı ancak konuşmaların başvuranın iddia ettiği şekilde tehdit ve baskı yaratmaya veyahut rüşvet teklif etmeye dönük olduğunu ortaya koyan bir delilin veya görgü tanığının bulunmamasından dolayı, söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuranın diğer iddiası da ailesiyle görüntülü görüşme yapma hakkının engellendiği hususudur.

19. Anayasa Mahkemesi (AYM), içtihatlarında mahpusların sesli ya da görüntülü görüşme hakkını Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Haberleşme hürriyeti” başlıklı 22’inci maddesi ile ilişkilendirerek ele almaktadır (AYM, *Kahraman Güvenç*, B.No:2013/2072, 3/2/2016, para. 20). Anayasa’nın mezkûr maddesine göre “Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. (...)”

20. AİHM içtihatları incelendiğinde ise mahpusların aileleriyle sesli yada görüntülü görüşme hakkının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin özel ve aile hayatına saygı hakkı başlıklı 8’inci maddesiyle ilişkilendirildiği görülmektedir (AİHM, *Ahmet Temiz/Türkiye*, B.No: 64879/17, 13/9/2022; *Fazıl Ahmet Tamer/Türkiye*, B.No:6289/02, 5/12/2006, *Mehmet Nuri Özen/Türkiye*, B.No: 37619/05, 2/2/2010).

21. Ele alınan içtihatlar doğrultusunda başvuranın görüntülü görüşmeyle ilgili iddiasının özünün haberleşme

ve özel ve aile hayata saygı hakkı kapsamında kaldığı, başvuranın bu iddiasının yukarıda yer alan içtihatlarla birlikte ele alındığında işkence ve kötü muamelenin önlenmesi kapsamında kalmadığı, dolayısıyla kabul edilmez bulunması gerektiği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/01/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye